

A bennünk élő Hűbérország

VISSZHANG - LV. évfolyam 31. szám, 2011. augusztus 5.

Egy magyar anyanyelvűnek született, de magyar irodalmat és történelmet soha nem tanult hölgy néhány éve megnézte a Hídember című filmet. Vetítés után csak ennyit mondott: „Itt kétszáz éve semmi sem változott!” - de nem volt igaza. Ötszáz éve nincs lényegi változás. Aki nem hiszi, járjon utána. Vagy inkább olvasson.

A rendszerváltás huszadik évfordulója óta mondogatom barátaimnak, hogy olvassák el (újra, még egyszer, még többször) Nemeskürty István hármaskönyvét, de legalább a két Mohács utánit, és akkor sok mindent meg fognak érteni abból a szinte érthetetlen kudarctörténetből, amely Magyarország (hosszú idő után első) szabad és független húsz évében lezajlott (és zajlik ma is): szélütött tántorgás a korlátlan lehetőségek és a korlátolt lehetetlenségek közt. Ne kezdjük az álságos és hazug másra, másokra mutogatással a magyarázatot - már ha egyáltalán van még szándék a kérdésre és van még óhaj a magyarázatra.

Az első és hosszú ideig egyetlen felvilágosult Habsburg uralkodó (igen! a kalapos!) legkésőbb a halálos ágyán belátta, hogy szél ellen, illetve Hűbérország nemes és vitézlő rendjeinek szándéka ellen semmit sem lehet tenni a kor legmodernebb eszméivel és eszközeivel felfegyverkezve, nemcsak őértük, de még az egész ország érdekében sem. Ő nem volt rá képes, Napóleon viszont hamarosan megmutatta, Győr mellett, de abból sem tanult az, akinek kellett volna. Százharminc évre rá hasonlóképpen járt a lengyel (lovas) hadsereg a hitleri Wehrmacht tankhadosztályai ellen. Hűbérország ugyanis nem hungaricum.

Hűbérország nem határok közt alakult ki, hanem határokon át-meg-átnyúlva. Hűbérország a lelkekben élt, a lelkekben él, a lelkekben élni fog. Ki tudja, meddig. Hűbérország megvalósította az eszmék és alá-fölé rendeltségek újkori (úgy értem: középkor utáni), határokon átnyúló érvényességét és szabad áramlását, mégpedig jóval korábban, minthogy az Európai Unió eszméje bárkinek a fejében felbukkant volna.

Hűbérország kelet-európai sajátosság, ezen a vidéken létező jellegzetesség. Néhol erősebb: ahol nem alakult ki megfelelő számú-súlyú városi polgárság (például nálunk); néhol gyengébb, ahol ki tudott alakulni (például Csehországban).

Vajon lehet-e, szabad-e, érdemes e Hűbérországot az évszázadok óta, már-már genetikusan a lelkekbe égett, megszokott gondolkodásmódjából kimozdítani, életvitelétől megfosztani és helyette másikat ajánlani? Vagy ráerőltetni? Vagy egyetlen, napóleoni ökölcsapással a szerintünk (de ki szerint?) jó irányba téríteni?

Na jó: legyünk önzőek. Törődjünk most csak a saját, gyönyörűséges Hűbérországunkkal. Mit tegyünk? Hogy tegyük? Hol kezdjük? Adjunk Hűbérország magyar alattvalóinak világútlevelet? Megtörtént. Mi lett a vége? Lerágott csont. Adjunk nekik szabadságot? Önrendelkezést? Megvolt. Tudtak vele élni? Lerágott csont. Legyen vége a KGST-nek? Jöjjön a kapitalizmus, minden áldásával? Jött. Nem állom meg, hogy ide ne idézzem Spiró Györgyöt: „A szocializmus és a kapitalizmus között, ezt ma már a vak is láthatja, az olyan fejletlen országokban, mint amilyenek a kelet-európai, afrikai, közel-keleti, dél-amerikai és ázsiai államok, az a különbség, hogy a kapitalizmus még nagyobb korrupciós veszteséggel, még rosszabb hatásfokkal műveli ugyanazt, és a társadalom szellemi, lelki és erkölcsi épülését még kevésbé képes biztosítani.”

Mind, akik itt élünk, tudjuk, látjuk, mondjuk Tinódi és krónikástársai óta, hogy valami bűzlik Hűbérországban. Kevés kivétellel úgy vagyunk vele, mint az istállófiú, aki a belépő vendégek fintorgását látva lenézően jegyzi meg: „De hiszen nincs ennél jobb illat” - csakhogy ő soha életében nem lépett ki onnan. S lehet, ha kilépett volna, ugyanúgy fintorog odakint, mint az istálló vendégei odabent. Mégis, milyen érdekes, hogy évszázadok óta mindazok az istállófiúk, akik hosszabb-rövidebb időre kiléptek a (talán nem is szabad, csak kicsit szabadabb) friss levegőre, hazatérve mennyit használtak a hazának. A

Németalföldről hazatért protestáns prédikátorok, tanítók, nyomdászok, a Bécsből hazatért testőrírók, az olasz, francia, angol, német földről hazatért Széchenyi, Wesselényi, Szemere és társaik, az Amerikát járt Tóth Mihályok, a Párizst, Berlint, Rómát járt művészek, írók - és az utóbbi húsz évben Nyugat-Európában élt és dolgozott magyar fiatalok.

Tulajdonképpen úgy kellett volna kezdenem, hogy: dicsérni jöttem Orbánt, nem temetni. Miért is? Mert az elmúlt húsz évben ő az első politikus, aki nemcsak megértette, hogy Hűbérországban él, hanem tett is érte. Ő az első politikus a rendszerváltás óta, aki beszéli Hűbérország népének a nyelvét. Érti a nép nyelvét, és a nép is érti őt. Akárcsak (hatalomban) hosszú életű elődei: Ferenc Józsefet, Horthyt, Kádárt. Most rendez be Hűbérországot olyannak, amilyennek szerinte lennie kellene, és amilyennek szerinte Hűbérország népe is szeretné.

A Bach- és a Schmerling-korszakban hihetetlen fejlődésnek indult a magyar tudomány. A Rákosi- és Kádár-korszakban hatalmas sikereket ért el a magyar sport. Most érdeklődéssel várunk egy újabb kitörési pontra. Én a fiatalokra szavazok. Azokra, akik elmennek néhány évre Amerikába, Japánba, Nyugat-Európába, dolgoznak, tanulnak, okosodnak, tapasztaltak lesznek. De hazajönnek, mert tudják, hogy itt a helyük. Ők már sohasem lesznek hűbéresek, és ha mégis azt akarnak csinálni belőlük, akkor újból kimennek, és megerősödve, feltöltődve jönnek vissza, hogy segítsenek kor- és pályatársaiknak örökre elhagyni Hűbérországot. Helyébe pedig megcsinálni Magyarországot.